

Затверджено
Протокол № 1 річних Загальних зборів акціонерів
публічного акціонерного товариства
"Розрахунковий центр з обслуговування договорів
на фінансових ринках", які проведені
29 травня 2020 року

Річний звіт ПАТ «Розрахунковий центр» за 2019 рік

У цьому Звіті розкривається фінансова та нефінансова інформація, що характеризує фінансовий стан, результати діяльності та перспективи розвитку **публічного акціонерного товариства «Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках» (далі – Розрахунковий центр або Банк).**

Місія

Відповідно до затверджених Стратегій діяльності (розвитку) на 2017-2019 роки та на 2020-2022 роки місія Розрахункового центру полягає у тому, щоб бути «центром обслуговування ліквідності» на українському ринку капіталів, який покликаний забезпечити максимальну ефективність транзакцій, швидкість обслуговування та гарантувати виконання правочинів з фінансовими інструментами.

Цінності

Всі без виключення працівники банку докладають максимальних зусиль, щоб дотримуватися найвищих етичних стандартів у стосунках з колегами, контрагентами, існуючими та потенційними клієнтами. Наша корпоративна культура базується на наступних цінностях:

РЕПУТАЦІЯ:

Ми прагнемо створити та захистити бездоганну репутацію Банку, пропагуючи поведінку, що не підриватиме повагу до Банку, або вчиняючи будь-які дії, що є необхідними для виправлення або запобігання неналежній поведінці інших працівників Банку.

Ми постійно шукаємо нові можливості для розвитку і навчання.

ЛОЯЛЬНІСТЬ:

Ми захищаємо право кожного працівника Банку мати незалежне професійне судження, при цьому уникаючи конфлікту інтересів, неналежного стороннього впливу та висловлення власних суджень в соціальних мережах стосовно Банку, що характеризують або можуть характеризувати його діяльність з негативного боку.

Ми демонструємо відданість та лояльність до людей у дружній манері та присвячуємо свою діяльність службовому обов'язку, поважаємо інформацію з обмеженим доступом, що належить Банку або його клієнтам/контрагентам, та відмовимося брати участь в будь-якій діяльності, що має на меті використати неналежну перевагу, що пов'язана з обійманням посади в Банку та отриманим доступом до такої інформації.

ПАРТНЕРСТВО ТА ПОВАГА ДО ІНШИХ:

Ми працюємо для досягнення спільних цілей.

Ми прагнемо взаємовигідних відносин.

Ми не визнаємо безкомпромісність та не керуємося виключно власними інтересами.

Ми відкриті до спілкування, готові чути та враховувати іншу точку зору.

Ми демонструємо повагу до людської гідності, самостійності, приватного життя, прав та інтересів всіх тих, хто бере участь в прийнятті, а також реалізації наших рішень.

Ми шанобливі та ставимось до всіх людей з однаковою повагою та гідністю незалежно від їхньої статі, раси, національного походження або віросповідання.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ:

Ми завжди дотримуємося слова, що його дали.

Ми несемо відповідальність як за свої дії, так і за спільний результат команди Банку.

Ми прагнемо досягати поставлених цілей, а не переконувати в їхній недосяжності.

Ми прагнемо досягати наших цілей в бізнесі в спосіб, що завдає найменшої шкоди та створює позитивну атмосферу та позитивно впливає на імідж Банку.

Характер бізнесу

Публічне акціонерне товариство «Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках») забезпечує здійснення грошових розрахунків за правочинами щодо цінних паперів, укладеними на фондових біржах та поза фондовими біржами, якщо проводяться розрахунки за принципом "поставка цінних паперів проти оплати", виконує функції центрального контрагента відповідно до Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок», провадить клірингову діяльність у відповідності до законодавства (професійна діяльність на фондовому ринку - клірингова діяльність, ліцензія Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку АЕ № 263463) та банківську діяльність на підставі ліцензії Національного банку України №271.

Розрахунковий центр відкриває та веде грошові рахунки учасників фондового ринку, а також забезпечує виплату доходів за цінними паперами, номінальної вартості при погашенні цінних паперів та при здійсненні емітентом інших корпоративних операцій, у тому числі за тими цінними паперами, що розміщені та обертаються за межами України.

Проведення грошових розрахунків за правочинами щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів, вчинених на фондовій біржі та поза фондовою біржою, якщо проводяться розрахунки за принципом "поставка цінних паперів проти оплати" є виключною компетенцією Розрахункового центру у відповідності до Закону України «Про депозитарну систему України».

Також, на сьогодні, Розрахунковий центр є єдиною в Україні кліринговою установою, відповідно, фактично займає монопольне становище на ринку клірингових послуг.

Розрахунковий центр є материнською компанією групи, яка складається з таких компаній:

Назва	Частка власності (%)		Вид діяльності
	31 грудня 2019 року	31 грудня 2018 року	
ПАТ «Розрахунковий центр» – материнська компанія			Клірингова діяльність, банківська діяльність
ТОВ «Міжрегіональний фондний союз» (дочірнє підприємство)	100.0%	100.0%	Діяльність у сфері інформаційних технологій і комп'ютерних систем
ДП «Технічний центр «МФС» (дочірнє підприємство)	100.0%	100.0%	Розробка програмного забезпечення

Розрахунковий центр є публічним акціонерним товариством із зареєстрованим статутним капіталом 206 700 тисяч гривень.

Власником значної частки акцій Розрахункового центру є Національний банк України, якому належить 83.55 % акцій.

Інформацію про структуру власності оприлюднено на сайті Банку (за посиланням <https://settlement.com.ua/pro-bank/ownership-structure/>) та на офіційному сайті Національного банку України.

У 2019 році Банком не здійснювався викуп власних акцій. Також не придбавались акції/корпоративні права до портфеля Банку.

Опис зовнішнього середовища

У 2019 році макроекономічна ситуація сприяла стабільності фінансової системи. Так, в країні було досягнуто входження показника інфляції до визначеного цільового діапазону ($5\% \pm 1$ в. п.), а зменшення волатильності інфляції сприятиме відновленню довгострокового кредитування.

Банківський сектор у 2019 році залишався стабільним. Ключовим середньостроковим викликом в майбутньому для банківського сектору стане очікуване зниження прибутковості. Темпи зростання операційних доходів банків уповільнюються. Очікується подальше зниження процентної маржі та спреду та зменшення темпів зростання комісійних доходів.

В той же час, на сьогоднішній день фондовий ринок України переживає стагнацію та значно відстає у розвитку від фондових площадок промислово розвинутих країн. З огляду на це, впровадження сучасних умов обслуговування ринкової інфраструктури, наближення до Європейських стандартів, розширення переліку ринкових інструментів та впровадження нових проектів в сфері посттрейдингової інфраструктури стає для національної економіки надзвичайно актуальним.

Основним макроекономічним ризиком в наступних періодах є значні зовнішні виплати за державним боргом. Тому виконання нової програми з Міжнародним валютним фондом та умов співпраці з іншими міжнародними фінансовими організаціями залишається критично важливим для України. Іншим ризиком є зволікання з впровадженням структурних реформ всередині країни.

Зростання вкладень нерезидентів в облігації внутрішньої державної позики дало державі змогу профінансувати поточні боргові виплати, дещо поживавити активність на фондовому ринку, а також замістити частину валютного боргу гривневим. У результаті цього та через зміцнення курсу гривні у 2019 році зменшилась частка державного і гарантованого державою боргу в іноземній валюті на 6.1 відсоткових пунктів – до 64.8%. Більше половини придбаних нерезидентами облігацій державного боргу погашаються у 2022 – 2025 роках, а виплати у найближчі два роки досить рівномірно розподілені у часі. Ризиками цього джерела фінансування є висока чутливість попиту до ситуації на міжнародному фінансовому ринку.

Протягом 2019 року продовжувався процес гармонізації вітчизняного законодавства із нормами Євродиректив, що є зобов'язанням України згідно з Угодою про Асоціацію з ЄС. Цей процес передбачав також гармонізацію банківського законодавства України з законодавством ЄС в частині регулювання банківської діяльності.

Український платіжний ринок у 2019 році очікувала низка нововведень, метою яких була адаптація українських інструментів до європейських і поліпшення системи електронних платежів Національного банку України (СЕП).

Очікувалося, що вже з 1 квітня 2019 року українські банки почнуть відкривати клієнтам рахунки за новими стандартами. У перехідний період, до початку квітня, в якості альтернативи можна було використовувати і колишні реквізити, і нові — IBAN. Але в кінці лютого Національний банк України відклав впровадження IBAN до 5 серпня, а в обов'язковому порядку — до 1 листопада 2019 року на прохання банківської спільноти.

Одним з ключових напрямків діяльності Національного банку України на 2019 рік мав бути розвиток ринку фінтех-послуг, розширення платіжної інфраструктури, легалізація нових нетривіальних учасників платіжного ринку — PSIP, AISP, TPP. Ці та інші нововведення стануть можливими після впровадження в українське законодавство норм європейської директиви PSD2, мета якої — інтеграція новітніх платіжних рішень.

Всі країни ЄС зобов'язалися перейти на ці правила ще до січня 2018 року. Україна, яка декларує курс на євроінтеграцію, вже кілька років активно готується до нововведень і поступово імплементує окремі норми Директиви в національне законодавство. Національний банк України проводить роботу з гармонізації українського платіжного законодавства з європейським.

Протягом 2019 року державними регуляторами фінансового ринку була підготовлена Стратегія розвитку фінансового сектора України до 2025 року, яку у січні 2020 року затвердили Національний банк України, Міністерство фінансів України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері фінансових послуг та Фонд гарантування вкладів фізичних осіб.

Метою Стратегії є забезпечення подальшого реформування та розвитку фінансового сектору України відповідно до провідних міжнародних практик та імплементації заходів, передбачених Угодою про асоціацію між Україною та ЄС та іншими міжнародними зобов'язаннями України. Вона посяде місце Комплексної програми розвитку фінансового сектору до 2020 року, яка визначала пріоритетні реформи регуляторів протягом попередніх п'яти років.

Стратегія передбачає розвиток фінансового сектору за п'ятьма основними напрямками:

- зміцнення фінансової стабільності;
- сприяння макроекономічному розвитку та зростанню економіки;
- розвиток фінансових ринків;
- розширення фінансової інклюзії;
- впровадження інновацій у фінансовому секторі.

Для розвитку фінансових ринків регулятори працюватимуть над завершенням валютної лібералізації, створенням ліквідних ринків фінансових інструментів (деривативів, корпоративних акцій та облігацій тощо), дерегуляцією ринків небанківських фінансових послуг з низьким рівнем ризиків або тих, що не відповідають практикам ЄС, регулюванням страхової діяльності відповідно до Solvency II та принципів IAIS, забезпеченням правового регулювання страхових посередників, створенням на законодавчому рівні необхідних передумов для розвитку ринків кредитних спілок та надання послуг фінансового лізингу, модернізацією біржової та депозитарної інфраструктури, створенням Комплексної інформаційної системи моніторингу фондового ринку, застосуванням міжнародних стандартів функціонування інфраструктури ринків капіталу (вимог CSDR, EMIR, MIFID II, MIFIR, PFM) тощо.

Органи управління

Органами управління та контролю Банку є:

- Загальні збори – вищий орган управління Банку;
- Правління Банку – виконавчий орган Банку, що здійснює поточне управління;
- Наглядова рада Банку – орган, що здійснює контроль за діяльністю Правління, захист прав вкладників, інших кредиторів та учасників Банку.

Розподіл функцій між органами управління та контролю Банку забезпечує ефективну систему внутрішнього контролю.

З метою ефективного організаційного та інформаційного забезпечення діяльності органів управління та контролю, забезпечення взаємодії Банку з акціонерами та/або інвесторами Радою Банку обрано Корпоративного секретаря, діяльність якого регламентована законодавством, статутом та Положенням про Корпоративного секретаря Банку. Корпоративний секретар не рідше одного разу на квартал звітує перед Наглядовою радою Банку про свою роботу.

Протягом 2019 року кількісний склад Наглядової ради відповідав кількісному складу, передбаченому Статутом банку.

У період до 06 травня 2019 року кількісний склад Наглядової ради становив 7 членів, із яких три незалежних директора:

Супрун Андрій Володимирович – голова Наглядової ради, представник акціонера – Національного банку України

Дятлова Олена Олександрівна – член Наглядової ради, незалежний директор

Мітюков Ігор Олександрович – член Наглядової ради, незалежний директор

Селехман Микола Миколайович – член Наглядової ради, представник акціонера – Національного банку України

Манжуловський Святослав Всеволодович – член Наглядової ради, представник акціонера – Національного банку України

Селякова Наталія Миколаївна – член Наглядової ради, незалежний директор

Бакас Миндаугас – член Наглядової ради, представник акціонера – ПАТ «Національний депозитарій України».

У період з 06 травня 2019 року по теперішній час кількісний склад Наглядової ради становить 7 членів, із яких три незалежних директора:

Супрун Андрій Володимирович – голова Наглядової ради, представник акціонера – Національного банку України

Дятлова Олена Олександрівна – заступник Голови Наглядової ради, незалежний директор

Мітюков Ігор Олександрович – член Наглядової ради, незалежний директор

Бахтарі Емал Аюбович – член Наглядової ради, представник акціонера – Національного банку України

Манжуловський Святослав Всеволодович – член Наглядової ради, представник акціонера – Національного банку України

Селякова Наталія Миколаївна – член Наглядової ради, незалежний директор

Бакас Миндаугас – член Наглядової ради, представник акціонера – ПАТ «Національний депозитарій України».

Для підготовки та більш детального опрацювання питань у Наглядовій раді створені та функціонують комітети:

- 1) комітет з питань аудиту;
- 2) комітет з питань призначень та визначення винагороди посадовим особам.

Комітети Наглядової ради Розрахункового центру очолюються незалежними директорами, більшість членів комітетів – незалежні директори.

Наглядова рада Банку не має права втручатися в поточну діяльність Правління та не бере участі в поточному управлінні Банком. Виконавчим органом Банку є Правління, яке здійснює поточне управління діяльністю Розрахункового центру та несе відповідальність за ефективність його роботи згідно з принципами та порядком, встановленими Статутом, рішеннями Загальних зборів акціонерів, Наглядової Ради, а також Положенням про Правління. У Розрахунковому центрі діють утворені Правлінням комітети:

- 1) кредитний комітет;
- 2) комітет з питань управління активами та пасивами;
- 3) тарифний комітет.

Відповідно до Статуту Банку Правління складається з 5-х осіб.

Станом на 31.12.2019 року до складу Правління обрано 3-х осіб: Голова Правління – Ткаченко Олег Васильович; члени Правління – Константінов Олексій Анатолійович та Гнатюк Ірина Володимирівна.

Протягом звітнього періоду у внутрішній структурі виконавчого органу відбулись наступні зміни:

- 1) обрано нового члена Правління Гнатюк І.В.;
- 2) припинено повноваження голови Правління Шаповала Ю.І. на підставі його заяви;
- 3) закінчився строк повноважень члена Правління Потапова В.Г.;
- 4) обрано нового члена Правління Ткаченка О.В., якого після погодження Національним банком України, обрано головою Правління Розрахункового центру;
- 5) переобрано на новий строк члена Правління Константінова О.А.;
- 6) обрано нового члена Правління Головач О.К., яка тимчасово (до погодження Національним банком України) виконувала обов'язки відповідального працівника за здійснення фінансового моніторингу;
- 7) звільнено (припинено повноваження) члена Правління Головач О.К. на підставі її заяви;
- 8) обрано (призначено) нового члена Правління Комісарова Є.А., який приступає до виконання своїх обов'язків у 1 кварталі 2020 року.

Інші керівники, посадові особи та структурні підрозділи

Станом на 31 грудня 2019 року організаційна структура Банку сформована наступним чином:

1. Правління;
2. Чотири управління:
  - a. управління забезпечення розрахунків Центрального контрагента (робота з клієнтами, клірингові операції);
  - b. управління організаційного та правового забезпечення (правове, методологічне, господарське забезпечення та управління активами)
  - c. управління інформаційних технологій (розробка та супроводження програмного забезпечення, системне адміністрування);
  - d. управління бухгалтерського обліку;
3. Підрозділи контролю, що підпорядковуються безпосередньо Раді Банку: служба внутрішнього аудиту, підрозділ з управління ризиками, підрозділ контролю за дотриманням норм (комплаєнс);
4. Служба фінансового моніторингу;
5. Корпоративний секретар, який очолює службу корпоративного секретаря;
6. Два самостійні відділи – відділ інформаційної безпеки та відділ по роботі з персоналом.

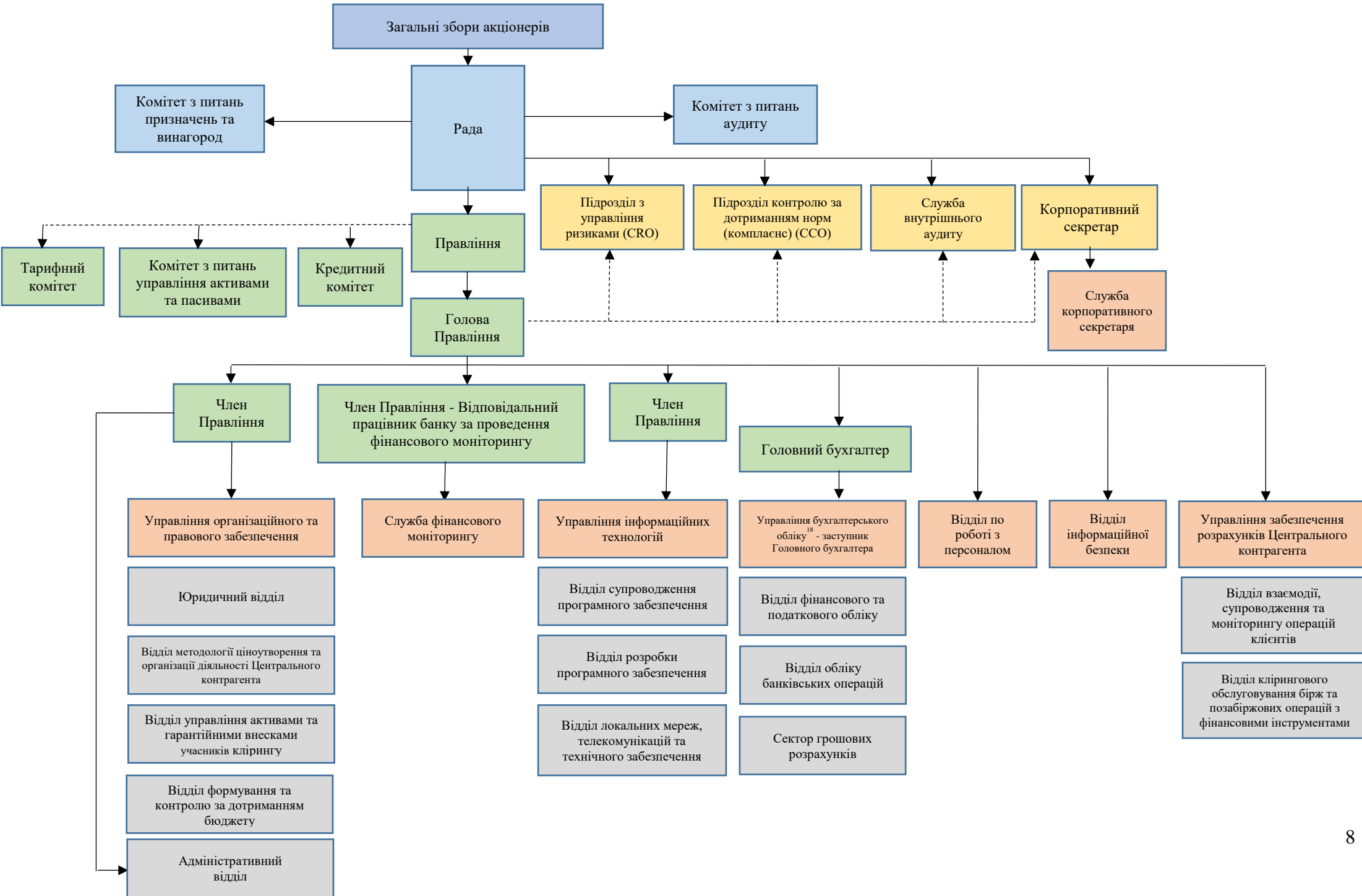
Керівні посади у Розрахунковому центрі також займають: головний бухгалтер – Висоцька Світлана Василівна та заступник головного бухгалтера – Кудінова Алла Петрівна.

Керівниками підрозділів контролю є: начальник служби внутрішнього аудиту – Гончарова Юлія Андріївна, начальник підрозділу з управління ризиками – Уваров Костянтин Володимирович, начальник підрозділу контролю за дотриманням норм (комплаєнс) – Шамота Сергій Володимирович.

У 2019 році обрано корпоративного секретаря – Гончарук Наталію Миколаївну.

Станом на кінець 2019 року штат Розрахункового центру складав 56 осіб (51.625 FTE – Full Time Employment), що на 8 осіб більше у порівнянні з початком року.

Організаційна структура ПАТ «Розрахунковий центр» станом на 31.12.2019 р.

Бізнес модель

Розрахунковий центр – один із головних інфраструктурних елементів фондового ринку України. На сьогоднішній день його основною функцією є забезпечення здійснення грошових розрахунків за правочинами щодо цінних паперів, укладеними на фондових біржах та поза фондовою біржою, якщо проводяться розрахунки за принципом "поставка цінних паперів проти оплати", провадження клірингової діяльності та виконання функцій центрального контрагента, тому діюча бізнес-модель Банку спрямована на максимальну надійність і безпеку проведення клірингу та розрахунків.

Розрахунковий центр має сучасну інфраструктуру, яка забезпечує ефективне виконання всього спектру послуг. Інфраструктура передбачає наявність відповідного технологічного приміщення, належних засобів зв'язку, засобів захисту інформації, сучасного програмно-технологічного комплексу власної розробки (для клірингової діяльності) та забезпечує якісне надання послуг клієнтам.

Основними послугами, які надаються Банком є клірингові послуги та здійснення грошових розрахунків за правочинами щодо цінних паперів. В рамках своєї діяльності Банк також отримує доходи від управління капіталом (як власним, так і залученим), а також від надання належних Розрахунковому центру приміщень в оренду.

За звітний період, Розрахунковим центром та його дочірніми компаніями (далі – «Група») **було надано наступні послуги та отримано відповідні доходи:**

- 1) кліринг та розрахунки: учасники клірингу сплачують абонентську плату та тарифи залежно від кількості операцій. Дохід від надання клірингових послуг – 7 905 тис. гривень, порівняно із 13 065 тис. гривень за попередній рік;
- 2) послуги з обслуговування банківських рахунків клієнтів. Чистий дохід від надання комісійних послуг склав у 2019 році 768 тис. гривень, порівняно із 727 тис. гривень за попередній період;
- 3) управління капіталом, тобто інвестування грошових коштів, які залишаються після завершення розрахунків за цінними паперами на клієнтських рахунках у Банку, у ліквідні та безризикові інструменти – депозитні сертифікати Національного банку України. Задля заохочення учасників клірингу залишати грошові кошти на рахунках Банку, Правлінням Банку було прийнято рішення сплачувати проценти учасникам клірингу залежно від обсягу грошових коштів. Чистий процентний дохід за звітний рік Банку – 42 429 тис. гривень, порівняно із 61 979 тис. гривень за попередній період;
- 4) інші доходи за 2019 рік: 4 678 тис. гривень порівняно з 3 877 тис. гривень за минулий звітний період.

Таким чином, загальний дохід за звітний період складає 55 780 тисяч гривень порівняно із 79 648 тисяч гривень за 2018-й рік. Прибуток до оподаткування складає: 21 382 тисяч гривень, порівняно із 44 820 тисяч. гривень за 2018-й рік, чистий прибуток за рік складає 14 364 тисяч гривень порівняно із 36 137 тисяч гривень за 2018-й рік.

Доходи Розрахункового центру в порівнянні з 2018 роком знизились, що обумовлено низькою активністю на фондовому ринку та експансивною монетарною політикою Національного банку України, що призвела до суттєвого зниження процентних ставок.

Цілі керівництва та стратегії їх досягнення

Стратегічна ціль Розрахункового центру полягає у його розвитку в якості клірингової установи, яка надає послуги на організованих ринках та поза ними, забезпечує контроль ризиків, здійснення розрахунків та гарантії виконання правочинів.

Головним завданням керівництва Розрахункового центру є побудова сучасної технологічної надійної клірингової установи.

Основними цілями керівництва на найближчі роки є:

- трансформація у небанківську фінансову установу;
- забезпечення гарантій виконання розрахунків як зі стовідсотковим, так і з частковим попереднім резервуванням активів;
- розробка пакету додаткових сервісів, що дозволять вийти на операційну беззбитковість;
- формування ефективної організаційної структура, оптимізація господарських процесів та системи управління персоналом.

Для формування та досягнення стратегічних цілей Розрахунковим центром визначено наступні ключові фактори:

- I. ***правові:*** внесені зміни до законодавства України щодо небанківського статусу Розрахункового центру; на законодавчому рівні забезпечено захист коштів в розрахунках та власних коштів клірингової установи; законами України чітко визначені вимоги до випадків обов'язкового клірингу зобов'язань
- II. ***економічно-соціальні:*** в Україні відбувається розвиток фінансових ринків, що обумовлює збільшення (або, принаймні, збереження) клієнтської бази; розвиток системи захисту прав споживачів фінансових послуг та зростання фінансової інклюзії
- III. ***ресурсні:*** наявність достатнього розміру власного капіталу для виконання нормативних вимог, забезпечення власних потреб та гарантування розрахунків; наявність висококваліфікованої команди, об'єднаної корпоративною етикою і спільними цілями та мотивованої ринковим рівнем заробітної плати; відповідність технологічного забезпечення вимогам та потребам ринку, достатність ресурсів для його оперативного оновлення та модернізації.

Для реалізації поставлених цілей, Розрахунковим центром заплановано здійснити наступні кроки:

I. Реорганізація у сучасну технологічну небанківську клірингову установу:

(1) активна участь у розробці змін до законодавства України щодо клірингової діяльності та грошових розрахунків, захисту активів учасників клірингу; (2) створення моделей трансформації Розрахункового центру в небанківську клірингову установу: правової, технологічної, бухгалтерської; (3) трансформація в небанківську фінансову установу: створення нової внутрішньої нормативної бази, впорядкування штату та організаційної структури, впорядкування взаємовідносин з клієнтами, опрацювання нових моделей взаємодії з біржами та депозитаріями.

II. Гарантія виконання розрахунків:

(1) впровадження сучасного ефективного програмного забезпечення (власного виробництва або, за наявності фінансування, іноземних технологій): модифікація взаємодії з біржами та депозитаріями, забезпечення маржинальної торгівлі, управління забезпеченням та дефолтні процедури, надійний захист інформації в інформаційних системах, актуалізація розробленого RFP (Request for proposal) для програмного забезпечення діяльності клірингової установи; (2) належна організація системи внутрішнього контролю: прийняття стратегії управління ризиками та організація роботи підрозділу ризик-менеджменту, впровадження процедур комплаєнс-контролю, організація роботи служби внутрішнього аудиту, організація процесів фінансового моніторингу.

III. Розробка пакету додаткових сервісів та операційна безбитковість:

(1) збільшення доходів за рахунок впровадження нових сервісів: РЕПО з контролем ризиків, сервіс для роботи з кліринговою системою на позабіржовому ринку, впровадження спільного проекту з системою Bloomberg, створення єдиного клірингового пулу зобов'язань на організованому та неорганізованому ринку, розрахунки на товарних ринках; (2) формування позитивного іміджу серед клієнтів та в професійному середовищі: інформаційна прозорість, налагодження комунікацій з клієнтами та профільними асоціаціями.

IV. Ефективна структура, господарські та HR процеси:

(1) належна організація системи управління персоналом та внутрішніх комунікацій: визначення корпоративної культури та корпоративних цінностей, трансформація системи мотивації персоналу з метою досягнення максимальної ефективності, створення переліку ключових працівників, підготовка бек-апів та кадрового резерву, перегляд заробітних плат та забезпечення ринкового рівня винагороди працівників, уніфікація корпоративних процедур та впровадження Double Employment з Центральним депозитарієм; (2) оптимізація господарських процесів та припинення здійснення / обслуговування непрофільної діяльності: припинення діяльності (ліквідація) дочірніх підприємств, оптимізація витрат на утримання об'єктів нерухомості.

Ключові фінансові та нефінансові ресурси

До ресурсів Розрахункового центру, що використовуються для досягнення цілей, відносяться: капітал Розрахункового центру, людські ресурси та інтелектуальний капітал, технологічні ресурси.

Структура та достатність капіталу

Капітал Банку відповідно до консолідованої фінансової звітності на кінець звітного періоду складається з: статутного капіталу – 206 700 тисяч гривень, резервного капіталу – 41 928 тис. гривень та нерозподіленого прибутку – 20 777 тисяч гривень.

Станом на 31 грудня 2019 року розмір капіталу Банку відповідає усім вимогам Національного Банку України. У випадку реалізації стратегії Розрахункового центру щодо трансформації у небанківську фінансову установу та на даному етапі розвитку фінансових ринків України, Банк не планує збільшувати розмір статутного капіталу. Проте, якщо Банк не буде реорганізований у небанківську фінансову установу, станом на 31 грудня 2020 року буде необхідна докапіталізація Банку, відповідно до Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні, що затверджена Постановою Правління

Національного банку України 28.08.2001 № 368 та зареєстрована в Міністерстві юстиції України 26 вересня 2001 р. за № 841/6032.

Основними показниками капіталу, відповідно до внутрішніх документів та нормативних вимог є розмір регулятивного капіталу та норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу.

Протягом 2019 року Банк виконував вимоги Національного банку України щодо мінімального розміру регулятивного капіталу – Н1 (261 413 тисяч гривень, станом на 31.12.2019 року), достатності (адекватності) регулятивного капіталу – Н2 (298.83% станом на 31.12.2019 року), достатності основного капіталу – Н3 (275.39% станом на 31.12.2019 року).

З метою оцінки достатності розміру капіталу Розрахунковий центр на регулярній основі проводить оцінку ризиків та визначає їх вплив на рівень капіталу та показники його достатності.

Відповідно до визначеної стратегії Банку можна стверджувати, що на даний момент Розрахунковий центр має достатній капітал для реалізації стратегічних цілей.

Ліквідність та грошові потоки

За звітний період Банк показав високий рівень управління ліквідністю. За весь звітний період не було жодного факту недотримання граничних значень відповідних нормативів. Так, станом на 31 грудня 2019 року:

- коефіцієнт покриття ліквідністю у всіх валютах (Liquidity Coverage Ratio, $LCR_{\text{НВ}}$) – 282.72%;
- коефіцієнт покриття ліквідністю в іноземній валюті (Liquidity Coverage Ratio $LCR_{\text{іВ}}$) – 139.63%;
- норматив короткострокової ліквідності (Н6) – 265.04%.

На засіданнях Комітету з управління активами і пасивами, а також на засіданнях Правління регулярно розглядаються звіти щодо показників ліквідності та констатується, що ліквідність Банку є достатньою на всіх часових інтервалах, загроза безперервності діяльності відсутня та Банк зберігає загальну фінансову стійкість.

Як основний інструмент регулювання ліквідності у 2019 році Розрахунковий центр використовував погашення депозитних сертифікатів Національного банку України.

У наступному році заплановано розширити перелік інструментів за рахунок погашення облігацій внутрішньої державної позики та продажу непрофільних активів Банку (нерухомості, що не використовується для здійснення основної діяльності).

Станом на кінець звітного періоду обсяг високоліквідних активів (ВЛА: грошові кошти та вкладення у депозитні сертифікати Національного банку України) становив 286 628 тис. грн.

Людські ресурси та інтелектуальний капітал

Переважає більшість персоналу Розрахункового центру має, як мінімум, одну повну вищу освіту та не менше 10 років трудового стажу у цій чи у суміжних професіях.

Керівний склад має багатий професійний досвід: Голова Правління Ткаченко Олег Васильович має двадцятишестирічний досвід роботи у сфері біржової торгівлі, біржових технологій та клірингу.

Член Правління Константинов Олексій Анатолійович має двадцятидвохрічний досвід роботи в сфері інформаційних технологій в ключових суб'єктах інфраструктури фінансових ринків (кліринг, депозитарна діяльність, банк).

Член Правління Гнатюк Ірина Володимирівна має вісімнадцятирічний досвід роботи на фінансовому ринку у юридичній та економічній сфері.

Правління має достатню кваліфікацію для здійснення оперативного управління Розрахунковим центром, досягнення цілей та забезпечення розвитку діяльності. Базуючись на цих даних, можна зробити висновок, що інтелектуального капіталу Банку достатньо і він використовується для безперервного функціонування, миттєвих антикризових процедур, а також, у цілях досліджень та розробок додаткових продуктів на майбутнє. За звітний період персонал Банку забезпечив якісну профільну діяльність.

Технологічні ресурси

Технологічні ресурси Банку відповідають усім стандартам, визначеним постановою Національного Банку України № 95 від 28.09.2017 р. Офіс обладнаний персональними комп'ютерами на кожного працівника та новітніми, відокремленими і захищеними серверами, спеціальним приміщенням. Клірингова діяльність Банку здійснюється за допомогою систем «Клірингова система» та «Інтернет Кліринг». Ці системи було розроблено управлінням інформаційних технологій Банку. Відповідний підрозділ Банку відповідає за підтримку функціональності та подальше вдосконалення цих систем. Банківські операції здійснюються за допомогою систем «ОДБ «Барс Міленіум» та «Інтернет-банкінг» на базі системи БАРС CORP2.

07 липня 2019 року було впроваджено у експлуатацію нову АБС «БАРС-ММФО» та нову систему дистанційного обслуговування клієнтів CORP2, у нову версію автоматизованої системи банку перенесено історичні дані з початку діяльності та забезпечено взаємодію з «Кліринговою системою».

У Банку є резервний офіс, що розташований за межами міста Києва та обладнаний усіма необхідними технологіями задля безперервності функціонування Банку у разі настання непередбачених обставин. Відділ інформаційної безпеки Банку відповідає за захист існуючих систем, баз даних, головного та бек-ап офісів. Загалом, внутрішній документ Банку – «План забезпечення безперервного функціонування і відновлення інформаційних систем», перелічує наявні технології, існуючі системи та антикризові процедури.

Система управління ризиками

Система управління ризиками в Розрахунковому центрі базується на забезпечення систематичного процесу виявлення, оцінки, контролю, моніторингу та звітування щодо усіх видів ризиків, на які наражається Розрахунковий центр у своїй діяльності.

Наглядова рада банку несе відповідальність за створення комплексної, адекватної та ефективної системи управління ризиками, на які наражається Банк у своїй діяльності. У Розрахунковому центрі Наглядовою радою створені постійно діючий підрозділ з управління ризиками та підрозділ контролю за дотриманням норм (комплаєнс) і забезпечено незалежність цих підрозділів.

Станом на кінець звітнього періоду у Розрахунковому центрі реалізовано *модель трьох незалежних ліній захисту*, відповідно до якої до *першої лінії* захисту відносяться бізнес-підрозділи та підрозділи підтримки, які здійснюють поточну оцінку ризиків відповідно до затверджених у Банку методик та процедур, їх ідентифікацію, поточний моніторинг та своєчасне інформування підрозділів з управління ризиками та / або комплаєнс (в залежності від виду ризику).

Другу лінію захисту представляють підрозділ з управління ризиками та підрозділ контролю за дотриманням норм (комплаєнс), які є незалежними від першої лінії захисту, які забезпечують своєчасне виявлення, вимірювання, контроль, пом'якшення та звітування щодо суттєвих ризиків, моніторинг та попередження порушень показників ризик-апетиту та лімітів ризику, здійснюють постійний аналіз ризиків, на які наражається Банк під час своєї діяльності, забезпечують методологічну підтримку та здійснюють стрес-тестування.

Третя лінія захисту представлена службою внутрішнього аудиту Банку, яка здійснює незалежний аналіз і проводить оцінку якості та ефективності системи внутрішнього контролю у Розрахунковому центрі, а також оцінює роботу першої та другої ліній захисту і системи управління ризиками в цілому, включаючи організаційну структуру, стратегічне планування, питання системи оплати праці та процеси прийняття рішень у Банку.

Правління Банку забезпечує виконання завдань, рішень Ради банку щодо впровадження системи управління ризиками, уключаючи стратегію та політику управління ризиками, культуру управління ризиками, процедури, методи та інші заходи ефективного управління ризиками. Правління банку визнає та виконує вимоги щодо незалежного виконання обов'язків підрозділами управління ризиками і контролю за дотриманням норм (комплаєнс) і не втручається у виконання ними своїх обов'язків.

В процесах управління ризиками також задіяні *Комітет з питань управління активами та пасивами Банку*, який щомісячно розглядає загальний зведений звіт за ризиками, приймає рішення в процесі управління ліквідністю та встановлення лімітів, розглядає результати проведених стрес-тестувань та *Кредитний комітет Банку*, який відповідає за встановлення лімітів обсягу активних операцій та проведення щомісячної оцінки якості активів та затверджує обсяг резервів на покриття можливих збитків від їх знецінення.

Банк здійснює банківські операції виключно в межах обраної бізнес-моделі Банку з метою недопущення впливу ризиків, притаманних його діяльності, на процеси здійснення грошових розрахунків за цінними паперами та іншими фінансовими інструментами та виконання функцій Банку, покладених на нього законодавством.

Протягом звітнього року Банк не здійснював залучення коштів фізичних та юридичних осіб на строкові вклади (депозити) та не надавав кредитів юридичним та фізичним особам.

Відповідно до вимог до здійснення клірингової діяльності Банк забезпечує зниження ризиків та гарантує проведення грошових розрахунків за операціями з цінними паперами шляхом стовідсоткового попереднього резервування коштів учасників клірингу та впровадження програмно автоматизованих рішень, що дозволяють забезпечити постійний контроль розміру грошових зобов'язань учасників клірингу сумі коштів, що передана Банку для забезпечення грошових розрахунків.

Перелік ризиків, притаманних Банку визначається відповідно до його внутрішніх документів з урахуванням стратегії управління ризиками та бізнес-моделі. Зокрема, Банк здійснює комплексну оцінку наступних суттєвих видів ризиків, притаманних його бізнес-профілю:

- 1) ризик ліквідності;
- 2) процентний ризик банківської книги;
- 3) ринковий ризик;
- 4) операційний ризик;
- 5) комплаєнс-ризик.

Банк не схильний до **кредитного ризику** (не здійснює кредитування), у зв'язку з чим розрахунок, оцінка та стрес-тестування цього ризику Банком не проводиться.

Ризик ліквідності визначається як імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок неспроможності Банку забезпечувати фінансування зростання активів та/або виконання своїх зобов'язань у належні строки. Ризик ліквідності контролюється через дотримання показників нормативів ліквідності, встановлених Національним банком України. Операції з активами Банку не мають негативного впливу на позицію Банку щодо ліквідності через те, що як депозитні сертифікати Національного банку України, так і облігації внутрішніх державних позик (ОВДП) входять до переліку інструментів, що рефінансуються Національним банком України.

Процентний ризик банківської книги представляє собою імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок впливу несприятливих змін процентних ставок на банківську книгу. Процентний ризик банківської книги впливає на економічну вартість капіталу Банку та чистий процентний дохід Банку.

Для управління процентним ризиком банківської книги Банк здійснює такі процедури та заходи:

- фінансове планування і складання бюджету Банку;
- встановлення цінових умов проведення банківських операцій;
- аналіз структури розривів у строках до переоцінки активів, зобов'язань та позабалансових інструментів, а також динаміки ринкових процентних ставок;
- кількісна оцінка процентного ризику банківської книги;
- стрес-тестування процентного ризику шляхом аналізу впливу екстремальних змін процентних ставок на величину відкритих процентних позицій;
- встановлення та моніторинг лімітів з процентного ризику.

Банк вимірює процентний ризик банківської книги як величину зміни економічної вартості капіталу (метод EVE) та чистого процентного доходу (метод NII) на підставі повного та економічно обґрунтованого переліку змін процентних ставок та стрес-сценаріїв.

Ринковий ризик представляє собою імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок несприятливої зміни курсів іноземних валют, процентних ставок, вартості фінансових інструментів. Враховуючи бізнес-модель, Банк у своїй діяльності не наражається на ризик дефолту, ризик кредитного спреда, фондовий ризик, товарний ризик та ризик волатильності.

Виходячи з вищезазначеного, Банк вибудовує систему управління ринковими ризиками виключно в контексті управління **процентним ризиком торгової книги та валютним ризиком**.

Валютний ризик - наявний або потенційний ризик для надходжень і капіталу, який виникає через несприятливі коливання курсів іноземних валют. Банк оцінює валютний ризик як несуттєвий та контролює його через дотримання показників лімітів валютної позиції, встановлених Національним банком України. Оцінка валютного ризику здійснюється за допомогою розрахунку ризикової вартості (VaR) за відкритими валютними позиціями.

З метою оцінки **процентного ризику торгової книги** Банк регулярно здійснює аналіз впливу можливих негативних сценаріїв на надходження Банку від операцій з інструментами монетарної політики Національного банку України, а також здійснює оцінку модифікованої дюрації портфеля ОВДП, що відноситься до торгової книги.

Операційний ризик. Банк проводить регулярний моніторинг операційного ризику і рівня схильності до виникнення операційних збитків. Підрозділ з управління ризиками здійснює оцінку операційного ризику і готує рекомендації щодо його зниження.

Банком було впроваджено наступні інструменти управління операційним ризиком рекомендовані Національним банком України та Базельським комітетом з банківського нагляду:

- збір даних і складання звітності про внутрішні операційні інциденти;
- моніторинг ключових індикаторів ризику;
- збір даних про зовнішні операційні втрати;
- самостійна оцінка підрозділами Банку рівня операційного ризику.

Комплаєнс-ризик розглядається як імовірність виникнення збитків/санкцій, додаткових втрат, не отримання запланованих доходів або втрати репутації внаслідок невиконання банком вимог законодавства, зокрема нормативно-правових актів, ринкових стандартів, правил добросовісної конкуренції, правил корпоративної етики, виникнення конфлікту інтересів, а також положень внутрішніх документів банку.

Процес управління комплаєнс-ризиком в Банку включає наступні елементи:

- формулювання процедур виявлення, вимірювання, моніторингу, контролю, звітування та пом'якшення комплаєнс-ризиків;
- впровадження процедур та процесів забезпечення відповідності діяльності Банку вимогам законодавства, уключаючи законодавство у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення та внутрішнім документам Банку під час діяльності;
- розроблення та впровадження системи моніторингу змін в законодавстві України, визначення їх потенційного впливу на діяльність Банку, інформування зацікавлених сторін про виникнення можливих або потенційних комплаєнс-ризиків, а також створення та ведення бази подій комплаєнс-ризиків, організація системи внутрішнього комплаєнс-контролю;
- забезпечення контролю над застосуванням, дотриманням та запобіганням невиконанню структурними підрозділами Банку вимог законодавства України, внутрішніх документів, рішень органів управління Банку, наказів і розпоряджень голови Правління Банку під час виконання покладених на них завдань і функціональних обов'язків.

З метою удосконалення системи управління ризиками протягом 2019 року в Банку розроблені та затверджені Наглядовою радою наступні документи, що регламентують управління ризиками в Банку:

- Стратегія управління ризиками,
- Політика з управління ризиком ліквідності;
- План управління ліквідністю в кризових ситуаціях
- Політика з управління процентним ризиком банківської книги;
- Політика з управління ринковим ризиком;
- Політика з управління операційним ризиком;
- Політика запобігання, виявлення та управління конфліктами інтересів.

Розроблені та затверджені Правлінням наступні документи, що описують методики, методи та інструменти вимірювання (оцінки) ризиків, притаманних діяльності Банку:

- Методика вимірювання ризику ліквідності. Описує методи вимірювання (оцінки) та програму стрес-тестування ризику ліквідності у Банку. Зокрема, Методика описує впровадження GAP-аналізу (аналізу часової неузгодженості між вимогами та зобов'язаннями Банку), як головного інструменту оцінки та прогнозування ліквідності.
- Методика вимірювання процентного ризику банківської книги. Описує методи вимірювання (оцінки) та програму стрес-тестування процентного ризику банківської книги. Банк вимірює процентний ризик банківської книги як величину зміни економічної вартості капіталу (далі - метод EVE) та чистого процентного доходу (далі - метод НІ) на підставі повного та економічно обґрунтованого переліку змін процентних ставок та стрес-сценаріїв.
- Методика вимірювання операційного ризику. Описує методи виявлення та вимірювання (оцінки) операційного ризику у Банку
- Методика вимірювання ринкового ризику. Описує методи вимірювання та стрес-тестування ринкового ризику у Банку. Для вимірювання процентного ризику торгової книги Банк використовує метод модифікованої дюрації (MD). Для вимірювання валютного ризику Банк використовує метод вартості під ризиком (VaR);
- Методика самооцінки комплаєнс-ризиків.

Розроблені та затверджені Правлінням наступні документи, що описують процес управління ризиками, зокрема, інформаційні системи та звітність щодо стану управління ризиками в Банку:

- Процес управління ризиком ліквідності
- Процес управління процентним ризиком банківської книги
- Процес управління ринковим ризиком
- Процес управління операційним ризиком
- Процедура моніторингу змін в законодавстві.

Процеси та процедури визначають порядок дій, спрямованих на здійснення систематичного процесу виявлення, вимірювання, моніторингу, контролю, звітування та пом'якшення вищезазначених ризиків на всіх організаційних рівнях.

В грудні 2019 року Правлінням Банку затверджена програма навчання співробітників з питань управління ризиками на 2020 рік.

В 2019 році Банком використовувались наступні ризик-індикатори та виміри ризику (ризик-апетити) для щомісячного контролю поточного стану ризиків Банку:

Назва ризику	Ризик-індикатор	Базовий сценарій	Базові припущення	Міра ризику (для вимірювання та встановлення ризик-апетиту)
Процентний ризик банківської книги	Зміна чистого процентного доходу за сценаріями зміни процентних ставок за активами та пасивами, чутливими до зміни процентної ставки	Зменшення процентних ставок на 1% (п.п.) на всіх часових інтервалах за активами при незмінності %-них ставок за пасивами	Паралельний зсув кривої дохідності на визначену величину п.п., незмінність структури балансу, оцінка процентного ризику проводиться на часовому інтервалі в один рік До зобов'язань, чутливих до зміни процентної ставки, відносяться поточні рахунки клієнтів, за якими можуть нараховуватись процентні витрати (відповідно до діючих договорів)	Вплив на капітал шляхом визначення частки отриманого показника від розміру перевищення фактичного значення нормативу Н1 (регулятивний капітал) на дату розрахунку над мінімально допустимим нормативним значенням Значення процентного ризику не повинно перевищувати визначений розмір частки від вказаної різниці Ризик-апетит: «-50%»
Ціновий ризик торгової книги	Зміна ринкової вартості портфеля ОВДП (у гривнях)	Зміна дохідності цінних паперів на 2% (п.п.) У якості базового сценарію може також розглядатись зміна дохідності ОВДП до поточного (ринкового) рівня дохідності за оцінкою BenchMark Міністерства фінансів України, тобто до рівня дохідності останнього розміщення ОВДП з аналогічними строками розміщення	Незмінність структури груп активів в розрізі дюрацій окремих інструментів з фіксованою дохідністю, за емітентами та в розрізі валют; незмінність обсягу груп активів в розрізі класів інструментів з фіксованою дохідністю.	Частка від регулятивного капіталу, що відображає як зміна ринкової вартості портфеля ОВДП через зміну фінансового результату вплине на капітал Банку Ризик-апетит: «-0,5%» від регулятивного капіталу
Валютний ризик	Показники лімітів валютної позиції відповідно по вимог Національного банку України: Л13-1, Л13-2	-	Проведення Банком політики мінімізації відкритих валютних позицій	Значення нормативів, що відображає наскільки Банк дотримується встановлених лімітів, що є показником забезпечення стабільності Банку на валютному ринку. Ризик-апетит: згідно з нормативними значеннями
Ризик ліквідності	Значення кумулятивного GAP – різниці між активами та пасивами банку на відповідному інтервалі (у гривнях та у відсотках до розміру активів Банку)	Розрахунок значення GAP за умови відтоку коштів клієнтів з використанням базових припущень	Припускається наступна оцінка стійкості коштів клієнтів: 90% від залишків на поточних рахунках та рахунках для розрахунків клієнтів, які не є банками; та 50% від залишків на кореспондентських рахунках та рахунках для розрахунків клієнтів-банків Розраховане значення переноситься із інтервалу «на вимогу» на інтервал «більше одного місяця»	Частка від загального розміру активів Банку, що є базовим виміром для оцінки поточного стану неузгодженості між активами та пасивами Банку Ризик-апетит: «-10%» для місячного кумулятивного GAP (на строк до одного місяця) від розміру поточних активів Банку на звітну дату (приймається до уваги те, що позиція ліквідності Банку не відрізняється кардинально на інтервалах до одного та до трьох місяців)

Відносини з акціонерами та пов'язаними особами, вплив цих відносин на результат діяльності та здійснення управління ними

Відносини Банку з його акціонерами регламентуються статутом та іншими внутрішніми документами Банку, нормами законодавства.

Окрім цього, у Розрахунковому центрі затверджені Кодекс корпоративного управління та Положення про організацію корпоративного управління. Ці документи розміщені на сайті Банку за посиланням <https://settlement.com.ua/pro-bank/disclosure.html>

Зазначені документи визначають та закріплюють основні принципи й стандарти корпоративного управління Банку, принципи захисту інтересів акціонерів, контрагентів та інших зацікавлених осіб, принципи прозорості прийняття рішень та інформаційної відкритості. Метою цих документів є формування та впровадження у практику Банку належних норм та найкращої практики корпоративного управління, підвищення конкурентоздатності й інвестиційної привабливості Банку, підвищення довіри до Банку з боку клієнтів та інвесторів.

Кодекс корпоративного управління є обов'язковим для усіх акціонерів Банку, посадових осіб органів управління та контролю і працівників Банку.

Положення про організацію корпоративного управління визначає порядок організації в Банку системи відносин між учасниками, Наглядовою радою Банку, Правлінням Банку та іншими зацікавленими особами, яка забезпечує організаційну структуру та механізми, через які визначаються цілі Банку, способи досягнення цих цілей, а також здійснюється моніторинг їх виконання, визначає спосіб розподілу повноважень і відповідальності між органами управління, способи прийняття ними рішень.

Запроваджена в Банку ефективна, надійна та збалансована система корпоративного управління відповідає стратегії розвитку Банку, що затверджена Наглядовою радою, а також довгостроковим інтересам і сприяє стабільності роботи Банку. Корпоративне управління в Банку організоване з урахуванням розміру, особливостей діяльності, характеру й обсягів банківських та інших фінансових послуг, профілю ризиків Банку.

Банк відповідно до законодавства визначає перелік пов'язаних із Банком осіб, який затверджується Правлінням.

З метою визначення процедури виявлення пов'язаних із Банком осіб, формування та ведення переліку пов'язаних із Банком осіб, контролю та нагляду за операціями із пов'язаними з Банком особами, з ціллю забезпечення цілісності та повноти процесу ідентифікації пов'язаних з Банком осіб для складання статистичної звітності, що подається до Національного банку та недопущення порушення вимог законодавства при здійсненні Банком своєї діяльності, Радою Банку затверджене Положення про операції з пов'язаними особами ПАТ «Розрахунковий центр».

Банк здійснює операції з пов'язаними особами у відповідності до внутрішніх документів та вимог нормативно-правових актів. Операції з пов'язаними з Банком особами проводяться виключно на ринкових умовах, надання необґрунтованих переваг, пов'язаним з Банком особам, не допускається.

Банк розкриває інформацію про операції з пов'язаними особами у складі фінансової звітності у примітці 26.

Результати діяльності та перспективи подальшого розвитку

Результати за звітний період показали, що стратегія розвитку Банку є ефективною. Подальший розвиток біржової та позабіржової торгівлі буде стимулювати прибуток та збільшення клієнтської бази Розрахункового центру.

Основні результати діяльності Розрахункового центру:

- консолідований фінансовий результат за 12 місяців дорівнює 14 364 тисяч гривень, план по фінансовому результату виконано на 77.4%, що обумовлено в першу чергу агресивним зниженням процентних ставок за активами Банку (на 5.5 процентних пунктів в порівнянні із запланованими показниками).

Загальна кількість договорів щодо державних цінних паперів, укладених на фондових біржах у 2019 році, кліринг та розрахунки за якими здійснював Розрахунковий центр, склала понад 35 тисяч угод, що перевищує аналогічний показник 2018 року на 13.0%. Загальна сума цих договорів у порівнянні з попереднім періодом збільшилася на 15.7% та склала 487.77 мільярдів гривень. При цьому, показники ринку корпоративних цінних паперів у порівнянні з попереднім періодом суттєво зменшилися. Так, загальна кількість договорів щодо корпоративних цінних паперів, укладених на фондових біржах у 2019 році зменшилася на 67% (з 63 тисяч угод до 8 тисяч угод), загальна сума цих договорів зменшилась – на 21.5% (з 10.5 млрд. грн. до 8.24 мільярдів гривень)

Протягом 2019 року зберіглася тенденція зменшення операцій з цінними паперами на позабіржовому ринку. Так, поза фондовою біржою було укладено 132 договори щодо державних цінних паперів, розрахунки за якими здійснювались Розрахунковим центром, на загальну суму 1,31 мільярдів гривень (у порівнянні з 2018 роком показники суттєво знизились на 26.7% та 63.0% відповідно).

За корпоративними цінними паперами поза фондовими біржами (з дотриманням принципу «поставка цінних паперів проти оплати») протягом 2019 року було укладено 2 договори на загальну суму 1.13 мільйонів гривень.

Статистичні дані щодо відкритих / закритих клірингових рахунків / субрахунків учасників клірингу, а також поточних та кореспондентських рахунків протягом 2019 року:

- клірингових рахунків та клірингових субрахунків для колективного обліку клієнтів учасників клірингу:
  - відкрито 54;
  - закрито 78;
- клірингових субрахунків для відокремленого обліку клієнтів учасників клірингу:
  - відкрито 694;
  - закрито 285;
- поточних та кореспондентських рахунків:
  - відкрито 7;
  - закрито 15.

Всього станом на кінець 2019 року у Розрахунковому центрі відкрито:

- 603 рахунків / субрахунків учасників клірингу (у тому числі для колективного обліку клієнтів учасників клірингу) – в порівнянні з 2018 роком кількість зменшилась на 24 рахунка;
- 2022 субрахунків учасників клірингу (для відокремленого обліку) – в порівнянні з 2018 роком кількість збільшилась на 409 субрахунків;
- поточних рахунків 165 – що на 12 рахунків менше, ніж у 2018 році (було відкрито 177 рахунків);
- кореспондентських рахунків 64 – в порівнянні з 2018 роком кількість зменшилась на 2 рахунки (було відкрито 66 рахунків).

Протягом 2019 року зберіглася тенденція до зменшення кількості учасників клірингу.

Станом на кінець 2019 року загальна кількість учасників клірингу зменшилась з 158 учасника до 146. При цьому 48 клієнтів, які мають відкриті у Розрахунковому центрі рахунки, фактично є заблокованими з різних причин (заборгованість по оплаті послуг, фінансовий моніторинг, анулювання або припинення дії ліцензії) та не отримують клірингових послуг.

Кількість клієнтів, які оплачують клірингові послуги Розрахункового центру, зменшилась з 226 у 2016 році до 98 – у 2019 році.

В той же час, розуміючи унікальність свого статусу на фондовому ринку України та усвідомлюючи свою важливу роль у подальшому розвитку українських фінансових ринків, Розрахунковий центр продовжує здійснювати дослідження та розробки, спрямовані на вдосконалення якості та розширення лінійки продуктів, операцій та послуг, що надаються Банком.

Так, у 2020 році Банк запланував запуск розрахунків за правочинами, укладеними на позабіржовому ринку через термінал Bloomberg. Ця ініціатива була схвалена Національним банком України та направлена на розвиток позабіржової торгівлі облігаціями внутрішньої/зовнішньої державних позик. Протягом звітного 2019 року відбувалася плідна співпраця з компанією Bloomberg. Було розроблено та попередньо узгоджено регламент взаємодії, розроблено та впроваджено у програмному забезпеченні “Клірингова Система” та “Інтернет-Кліринг” комплекс функцій з обміну інформацією щодо повідомлень про наміри укласти позабіржові угоди з державними цінними паперами у системі Bloomberg.

Протягом 2019 року Розрахунковий центр брав активну участь у законотворчій діяльності. Зокрема, у розробці проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів» (Законопроект №2284), проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності Розрахункового центру з обслуговування договорів на фінансових ринках», а також нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку та Національного банку України. Загалом, пропозиції Розрахункового центру до законопроектів та нормативних документів направлені на посилення захисту активів клієнтів, управління ризиками та гарантування розрахунків.

Протягом звітного періоду було впроваджено нову систему автоматизації Банку (САБ) «БАРС ММФО» та нову, сумісну з САБ, систему CORP2 «Інтернет-банкінг», призначену для дистанційного управління поточними і кореспондентськими рахунками в національній валюті, а також для розкриття інформації про проведення грошових розрахунків за результатами клірингу.

Також, Банк продовжував впроваджувати технологічні рішення з питань інформаційної безпеки. Так, у 2019 році Розрахунковим центром проведено комплекс робіт з впровадження в експлуатацію міжмережевого екрану виробництва Fortinet, що дозволило забезпечити комплексне вирішення наступних задач:

- виявлення несанкціонованого доступу до мережі (IDS);
- запобігання несанкціонованому доступу до мережі та захисту її периметру (IPS);
- захисту від атак на відмову у обслуговуванні та/або розподілених атак на відмову в обслуговуванні (DoS/DDoS-атак).

Також за допомогою міжмережевого екрану Fortinet реалізована відокремлена демілітаризована зона, до ресурсів якої мають доступ зовнішні користувачі (поштовий-, веб- та FTP-сервери).

- удосконалено роботу Банку в системі електронного документообігу;
- розроблено організаційно-методичну документацію, проведено налагодження та впроваджено в експлуатацію службу підтримки Servis Desk, що має вдосконалити систему внутрішнього контролю та забезпечити підвищення рівня інформаційної безпеки при роботі з АБС Банку.
- виконано комплекс робіт з обрання технічного рішення, проведення дослідної експлуатації та укладання договору щодо придбання програмного рішення на базі системи Safetica Full DLP з метою запобігання витоку конфіденційних даних, контролю доступу до файлів, програмного забезпечення та пристроїв, виявлення атак з використанням методів соціальної інженерії тощо.

В 2019 році також були внесені зміни до тарифної політики ПАТ «Розрахунковий центр», де були враховані рекомендації Антимонопольного комітету України щодо порядку формування тарифів на клірингові послуги, які не надаються іншими суб'єктами господарювання, та на базі саморегулювальної організації – Професійної асоціації учасників ринків капіталу та деривативів створено консультативно-дорадчий орган, до складу якого увійшли клієнти Розрахункового центру та з яким погоджуються всі зміни у тарифікації послуг, з яким обговорюються нові проекти, послуги та операції.

Разом з цим Розрахунковий центр продовжує опікуватись питаннями запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, внаслідок чого було власними силами розроблено та впроваджено у програмному забезпеченні «Клірингова система» комплекс функцій з фінансового моніторингу договорів, укладених на біржовому та позабіржовому ринках (аналіз циклічності договорів, аналіз відхилення вартості цінних паперів в договорах від справедливої вартості Національного банку України, ведення переліку публічних діячів, моніторинг договорів, укладених публічними діячами, моніторинг договорів, укладених клієнтами з високим рівнем ризику (клієнти, занесені до «чорного списку»)).

Ключові показники

Розрахунковий центр використовує наступні показники діяльності для оцінки результатів:

<i>Показники</i>	<i>Факт</i>	<i>План</i>
Чистий прибуток (окремий, тисяч гривень)	14 723	18 560
ROA (Return on Assets, рентабельність активів)	3.9%	5.7%
ROE (Return on Equity, рентабельність капіталу)	5.9%	7.5%
CIR (Cost/Income Ratio, співвідношення видатків до доходів)	62.6%	65.2%

З урахуванням значного непрогнозованого зниження процентних ставок, наявності накладених Національним банком України обмежень на здійснення активних операцій та зменшення кількості клієнтів у зв'язку зі зниженням активності на фондовому ринку Банк вважає фактичні показники діяльності зваженими та обґрунтованими. Фінансовий стан Розрахункового центру забезпечує безперервність діяльності та виконання функцій Банку.

В той же час варто зазначити, що зменшення показника CIR у порівнянні із запланованим відбулось завдяки належному бюджетному контролю та економії адміністративних та операційних витрат.

Голова Правління

О.В. Ткаченко